

УДК 37.018.43:78(438)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.242505>

Катерина Біницька, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
Галина Бучківська, доктор педагогічних наук, професор, декан гуманітарного факультету,
професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва,
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

МУЗИЧНА ОСВІТА У ШКОЛАХ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті висвітлено особливості музичної освіти у школах Республіки Польща в умовах дистанційного навчання. Актуалізовано, що в Польщі та й інших країнах світу сьогодні в умовах дистанційного навчання все більше звертають увагу на цифрові “музичні продукти”, які можуть використовуватись і вчителями, і учнями.

Для поліпшення якості організації дистанційного навчання з музичної освіти у вітчизняних школах доцільно використати такий досвід польських колег, зокрема: запровадження різноманітних онлайн ресурсних центрів та методичного і навчального матеріалу для вчителів музики і учнів; розробити онлайн освітній контент з музики, до якого надати вільний доступ не лише вчителям, учням, батькам, а всьому суспільству; розробити рекомендації для усіх учасників освітнього процесу.

Ключові слова: музична освіта; школи; он-лайн; дистанційне навчання; Республіка Польща.

Літ. 26.

Kateryna Binytska, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor, Professor of the Pedagogy Department of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy
Galyna Buchkivska, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor, Dean of the Faculty of Humanities, Professor of the Decorative-Applied Arts and Labour Training Department Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy

MUSIC EDUCATION IN SCHOOLS OF THE REPUBLIC OF POLAND IN THE CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING

The article deals with the peculiarities of music education in schools of the Republic of Poland in terms of distance learning. The article clarifies that music education in schools of the Republic of Poland faces the challenges of distance learning and the introduction of digitalization in the educational process. To this end, we studied the state of music education in Polish schools in the context of distance learning, where in the context of numerous questions and doubts about what should be understood by home learning and what is a lesson using methods and techniques of distance learning, studied developed in Poland educational and methodical material.

It is mentioned that Poland, Ukraine and other countries of the world, which today in the conditions of distance learning pay more and more attention to digital “music products” intended for students and teachers of the school for use during distance learning.

We have summarized that in this exceptional pandemic situation, school principals, teachers, music teachers, parents and students need to work together and mobilize. Mutual cooperation and responsible approach to distance learning is the key to effective organization of students’ time at home.

In our opinion, the experience of Polish colleagues in organizing high-quality distance learning, in particular, the introduction of various online resource centers for music teachers, is interesting for the national music education practice. We consider it a positive practice to provide educational music content, which can be found in free access on various sites, is available for free on the Internet not only for teachers, but also for students. We found out that this page provides links to online resources for organizing distance music lessons.

The article summarizes that in the Republic of Poland the National Film Archive, in particular the Audiovisual Institute, has developed and made available free online materials that allow to study, in particular, music literature, film culture, music, art and theater; which allows to improve the quality of music education in schools of the Republic of Poland in terms of distance learning.

In our opinion, interesting for use in the national educational practice are the recommendations of Polish principals, teachers, students and parents on the organization of distance learning, which will improve the quality of the national school music education.

Keywords: music education; schools; distance learning; online; Republic of Poland.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Музика – це особлива галузь мистецтва, яка стимулює багатогранний,

гармонійний і цілісний розвиток учня. Музична освіта в школах адресована всім учасникам освітнього процесу, незалежно від рівня музичних здібностей

та навичок, ставлення, інтересів чи переконань. Її основна мета – виховати різносторонньо розвинену особистість, а також свідомих глядачів та учасників музичної культури.

Завдяки реалізації своїх функцій: освітньої, пізнавальної, виховної, компенсаторно-терапевтичної, естетичної, інтегруючої та творчої, вона сприяє формуванню особистості молодої людини, відкритої до світу, та викликам сучасності. Завданням музичної освіти в школі є розвиток культури, чуйності, уяви та творчих здібностей учнів. Емоційну важливість музики, яку приносить активне музикування та її сприйняття, також не можна переоцінити. Емоційність є важливим фактором, що формує розвиток учня та визначає сприйняття себе, інших людей та світу. Учитель музики, завданням якого є відігравати провідну роль у цьому процесі, намагатися чути кожного учня та спілкуватися з ним, навчати усвідомлювати присутність музики в житті окремої людини та в кожній соціальній групі, культурі та історичному часі. Особливо важливо, щоб ученю відчув радість від сприйняття музики. Музичне мистецтво під час занять дає можливість розвивати інтереси, схильності та таланти учнів. Власна музична діяльність учителя має виняткове значення у викладанні та вивченні предмету через демонстрацію, майстер-класи, творчі, особистісні, дидактичні та освітні компетенції, а також його індивідуальних здібностей при взаємодії з учнями на основі гуманістичних вимог освіти [21, 12].

Водночас музична освіта в школах стоїть перед викликами дистанційного навчання та впровадження діджиталізації в освітній процес. Тому з метою модернізації вітчизняної музичної освіти в умовах карантинних обмежень нами вивчено досвід процесу музичного навчання і виховання у Республіці Польща. З цією метою нами досліджено стан музичної освіти в польських школах в умовах дистанційного навчання, враховуючи численні виклики та сумніви щодо того, як необхідно проводити навчання вдома та які необхідно використати засоби, форми, методи та прийоми навчання, а також як створити освітній матеріал, який чітко описує суть цих занять.

Аналіз досліджень і публікацій. У процесі проведення наукової розвідки нами проаналізовані наукові праці польських вчених, зокрема Т. Войцік, П. Кайа та Г. Кільбах, які вивчили музичну освіту в школах Республіки Польща [24]. Вчені Д. Хласта-Облак, А. Бялковський та М. Гусевич охарактеризували шкільну реформу та практику музичного навчання [1; 2]. Нами було вивчено онлайн ресурси, щодо організації освітнього процесу із застосуванням

технологій дистанційного навчання на уроках музики в Республіці Польща. Безперечно, усі перелічені дослідження польських науковців зробили значний внесок у вивчення проблеми організації музичної освіти в Республіці Польща, проте нам не вдалося знайти публікацій, які були б присвячені питанням вивчення організації музичної освіти в школах у дистанційному форматі. Пандемія COVID-19 у 2020–2021 рр. привернула увагу всього світового суспільства до впровадження технологій дистанційного навчання в закладах освіти. Усі ці проблеми потребують ретельного аналізу та систематизації кращого зарубіжного досвіду, що й робить нашу розвідку актуальною.

Формулювання цілей статті. На основі аналізу онлайн ресурсів обґрунтувати польський досвід організації музичної освіти в школах Республіки Польща в умовах дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Ситуація, в якій перебуває суспільство загалом та освіта зокрема, вимагає від усіх нас повної мобілізації та співпраці. Дистанційне навчання сьогодні є необхідністю та викликом для всіх учасників освітнього процесу.

Дистанційне навчання вимагає використання нових інструментів та зовсім інших методів навчання, ніж раніше. З метою кращого вивчення польського досвіду розглянемо ресурси, які використовують наші колеги з Європейського Союзу. Так, Міністерство національної освіти Республіки Польща розробило нормативно-правові положення, які дозволяють організувати дистанційну освіту [5, 4]. Затвердивши 20 березня 2020 року такі нормативні акти: “Внесення змін до Положення про тимчасове обмеження функціонування закладів системи освіти стосовно профілактики, протидії та боротьби з коронавірусом SARS-CoV-2”, “Про спеціальні рішення протягом періоду тимчасового обмеження функціонування підрозділів системи освіти стосовно профілактики, протидії та протидії COVID-19”.

Ці документи дають змогу організувати та проводити освітній процес із застосуванням методів і прийомів дистанційного навчання. Метою цих заходів є забезпечення можливості впровадження основних навчальних програм враховуючи обмеження, що виникають унаслідок специфіки діяльності та проводяться з використанням методів і прийомів дистанційного навчання [5, 5].

Актуально для Польщі, України та й інших країн світу є те, що сьогодні в умовах

дистанційного навчання все більше звертається увага на цифрові освітні “музичні продукти”. Розглянемо їх більш детально.

Через необхідність запобігання, протидії та боротьби з пандемією COVID-19, виникла необхідність запровадити рішення, які дозволять школам та закладам освіти функціонувати у змінених організаційних умовах, а також організувати освітній процес з використанням методів і прийомів дистанційного навчання.

Дистанційне навчання із застосуванням дистанційних методів і прийомів означає використання в освітньому процесі всіх доступних засобів комунікації, які не потребують особистого контакту між учнем та вчителем, а також можливість використання навчальних матеріалів самостійно.

Зокрема, у Республіці Польща створено платформу електронного навчання <https://epodreczniki.pl/>, де відбувається організація шкільного дистанційного навчання [16;17].

На нашу думку, цікавими для використання у вітчизняній освітній практиці є практичні поради, щодо організації дистанційного навчання [19]. Розглянемо їх більш детально.

Заняття з використанням методів та прийомів дистанційного навчання – це заходи, які можна реалізувати за допомогою електронних ресурсів, наприклад:

- користування на вебсайті Міністерства національної освіти Республіки Польща, а також використовувати Інтегровану освітню платформу [16;17];

- використання ресурсів вебсайту Центральної екзаменаційної комісії СКЕ [17];

- ресурси екзаменаційної комісії окремих воєводств, наприклад [14];

- матеріали, представлені у програмах та на вебсайтах суспільного телебачення та радіомовлення;

- інші матеріали, якими зручно користуватись учителю та учням.

Зазначимо, що всі ці матеріали можуть бути реалізовані по-різному, залежно від теми, мети уроку, потреб учнів та учителя тощо.

Заняття із використанням методів та прийомів дистанційного навчання – це діяльність учителя та учня, які можуть проходити із використанням технічних засобів навчання (комп’ютерів, телефонів, планшетів), але й без їх використання у формі, що визначається керівником школи за погодженням з учителями після повідомлення батьків та учнів про спосіб проведення занять.

Дистанційна музична освітня діяльність може здійснюватися з використанням:

- навчальних матеріалів на перевірених освітніх порталах та веб-сайтах закладів та установ культури і мистецтва;

- інтегрованої освітньої платформи [16];

- електронних журналів;

- спілкування за допомогою електронної пошти;

- соціальних мереж, месенджерів, програм телеконференцій зі збереженням безпечних умов користування Інтернетом;

- онлайн-уроків;

- суспільного телебачення та радіомовлення;

- розміщення інформаційних та навчальних матеріалів на вебсайті школи;

- підручників, вправ, робочих зошитів, які вже є в учнів. Так, позитивним, на нашу думку, є польський досвід, коли видавці секції Польської книжкової палати повністю безкоштовно підготували та надали навчальні матеріали;

- телефонний контакт з учителем;

- друк навчально-методичних матеріалів для учнів та розміщення їх у зазначеному місці для можливості забрати додому;

- “Вікно” у школі для прийому робіт учнів тощо;

- доставка друкованої продукції учню;

- інші методи, зазначені керівником школи за погодженням із вчителями та за підтримки керівних освітніх органу.

Так, цікавим для вітчизняної музичної освітньої практики, на нашу думку, є сторінка Осередку підвищення кваліфікації вчителів у м. Слупськ [25]. Тут подано посилання на онлайн ресурси для організації дистанційних уроків музики. Зокрема, це сценарії уроків музики із активними покликаннями, завдання, вправи для уроків музики, підручники, навчальні фільми (YouTube покликання), рекомендовані портали, додатки, зокрема для учнів початкової школи (Класична музика для веселощів – 7 ідей для використання її в активності та розвагах вдома) [10]; Музичний курс “Академія освітніх інновацій” “Форми музичної діяльності дитини” [6]; Хроматичні мелодії он-лайн – курс навчання ігор – навчальні відео, ноти, музичний супровід [3].

Для учнів IV–VII класів надане покликання на послугу он-лайн музичної освіти розроблену Національним аудіовізуальним інститутом на замовлення Міністерства культури та спадщини Республіки Польща www.muzykotekaszkolna.pl. Музичний курс “Академія освітніх інновацій у сучасній методології – дистанційне навчання” [6]; Цікавий приклад дистанційного уроку музики в рамках “Edukacja z TVP” [22].

Привабливі аудіовізуальні матеріали, які

дозволяють вивчати, зокрема, музичну літературу, культуру кіно, музику, мистецтво та театр пропонує Національний кіноархів – аудіовізуальний інститут. Освітній контент, доступний безкоштовно в Інтернеті, можна знайти на сайтах: ninateka.pl [13]; filmotekaszkolna.pl [4]; biogramy.pl [18]; [26].

Класична музика в сучасних обробках: техно, рок, метал, джаз, які вчителі музики можуть використовувати з сайту [9].

Сучасні джерела в галузі музичної освіти розміщено на сторінках педагогічних бібліотек www.pbw.gda.pl

Вчителям пропонується використовувати контент Великого театру та Національної опери Республіки Польща, зокрема он-лайн відвідувати оперні та балетні вистави.

Цікавим досвідом, на нашу думку, є поєднання вивчення творів С. Монюшка з розвивальними іграми, які представлено на сайті [<https://teatr Wielki.pl/wespryj-teatr/>].

Слід наголосити, що дистанційне навчання – це не тільки онлайн навчання, або так звані відеоуроки. Учні можуть надсилати домашнє завдання в електронному вигляді (у вигляді сканованих файлів або файлів), а якщо вони не можуть користуватися Інтернетом, можуть спілкуватися з учителем телефоном. Тому дистанційне е-навчання може мати різні форми, але воно повинно враховувати можливості (психофізичні та технічні) усіх учасників цього процесу, тобто шкіл (учителів) і учнів (та їх батьків). Вчителям завжди потрібно пам'ятати про принцип рівного доступу та рівного ставлення.

Більш важливою, ніж обрана форма навчання, є здатність досягати навчальної мети при збереженні безпеки всіх сторін.

Йдеться не тільки про фізичну безпеку, пов'язану зі станом епідеміологічної загрози, а й про загрози, пов'язані з кібербезпекою.

Так, наведемо приклади якісного функціонування класів з використанням методів і прийомів дистанційного навчання на основі інформації, отриманої від батьків та учнів у Республіці Польща.

Учні навчаються вдома під керівництвом учителів (наприклад, повідомлення або оголошення в електронному журналі, електронною поштою, текстовими повідомленнями) за допомогою підручників, вправ, робочих зошитів, компакт-дисків, матеріалів, доступних на освітніх платформах. Учні самостійно виконують домашнє завдання і надсилають його вчителям.

Учні мають час для ефективного індивідуального навчання та відпочинку.

Регулярно реалізуються теми та завдання, і таке навчання нічим не відрізняється від навчання у школі, за винятком, того, що учні перебувають удома.

Для підвищення якості музичної освіти в українських школах в умовах карантину, на нашу думку, необхідне вивчення досліджень польських науковців, які на прикладах проаналізували якісне функціонування класів з використанням методів та прийомів дистанційного навчання на основі інформації, яку надали учні та батьки.

Проведене опитування серед учнів показало, що ніхто з них не хоче сидіти кілька годин біля комп'ютера, слухаючи своїх вчителів в Інтернеті, вони самі читають підручники, виконують практичні завдання, а потім хочуть мати вільний час для себе. Так, замість того, щоб самостійно вчитися за підручниками, діти сидять 6–7 годин перед комп'ютером.

Учителі не консультуються між собою щодо кількості навчального матеріалу, кількості домашніх завдань, їх складності та тривалості навчального часу. Інколи буває, що за один урок нічого не вдається вивчити, а за кілька занять можна виконати весь семестровий навчальний матеріал.

Тому, в Республіці Польща розроблені рекомендації для директорів закладів освіти, класних керівників, учителів, учнів та батьків для якісної організації дистанційної освіти.

Рекомендації для директора школи:

Директор школи керує роботою школи, тобто покладає завдання на вчителів та контролює їх роботу.

Дистанційно інформує батьків про найважливіші зміни в режимі роботи школи.

Співпрацюючи з вчителями, він встановлює: спосіб спілкування з учнями та батьками, компетентності учителів, учнів та батьків щодо користування електронними навчальними матеріалами; форми та зміст освіти; обсяг навчального матеріалу; методи моніторингу успішності учнів та перевірки їх знань і навичок; форми інформування учнів та батьків про їх освітній процес, а також отримані ними навчальні досягнення й оцінки; режим консультації між учнем та батьками з учителем [12].

Рекомендації класному керівнику.

За погодженням з батьками класний керівник визначає можливі форми дистанційної роботи – ця інформація надається всім вчителям, які ведуть заняття у певному класі.

Призупинення діяльності шкіл та перехід на дистанційне навчання – важкий виклик не лише для вчителів та батьків, а й для дітей. Вчителі

повинні терпляче пояснювати дітям, чому вони не можуть піти до школи, чому не можуть зустрітися зі своїми шкільними друзями. Немає необхідності викликати у дітей негативні почуття: страх, паніку та відчуття небезпеки. Основним правилом має бути уникнення контакту з іншими людьми і дотримання правил підтримки чистоти та гігієни. Ситуація із пандемією дає можливість навчити дитину ретельно мити руки, прикривати рот при чханні та кашлі [5].

Рекомендації вчителю.

Учителі організують навчальну роботу з учнями, інформуючи їх про можливий режим роботи (форми та періодичність контакту, обсяг завдань, навчальний матеріал, дату та форми індивідуальних консультацій, дати та форми здачі індивідуальної навчальної роботи, правила оцінювання тощо).

Обсяг змісту та завдань, які необхідно виконати, не повинні бути надто великими, щоб не перезавантажувати учнів, що може відштовхнути їх від роботи та знизити зацікавленість до процесу учіння.

Не всі учні можуть мати вільний доступ до Інтернету, наприклад, деяким з них потрібно надати доступ до комп'ютера чи телефону своїм братам і сестрам.

Варто пам'ятати, що: вхід, надсилання та створення електронної форми означають додатковий час для навчання учнів.

Строки виконання завдань не можуть бути надто короткими. Повідомлення та завдання від одного вчителя (з одного предмету слід передавати однаково усім учням, а також враховувати співвідношення завдань з іншими отриманими завданнями з інших предметів).

Інструкції для учнів повинні бути простими та зрозумілими, не перевантажувати їх невідповідним змістом.

У спілкуванні не забудьте дотримуватися належної дистанції у відносинах учень–вчитель [7].

Листування може бути частиною документації навчального процесу.

Рекомендації учням.

Учень контактує з вчителями самостійно (наприклад, за допомогою електронного журналу, менеджерів, електронної пошти) або за допомогою батьків.

Залежно від віку та ступеня самостійності у використанні засобів дистанційного навчання – учні організують самостійне навчання вдома.

Систематична робота дає найкращі результати!

Усі сумніви щодо форми, способу чи змісту

навчання постійно повідомляються вчителям (самостійно або шляхом звернення до батьків за посередництвом).

Час, проведений за комп'ютером, не слід без зайвої потреби продовжувати. Перерви, навіть короткі, обов'язкові!

Дотримуйтесь правил безпеки під час роботи з комп'ютером та в Інтернеті.

Пам'ятайте про мовний етикет та культуру під час спілкування з вчителями (ввічливі фрази вітаються!) [5].

Рекомендації батьками.

Дітей слід заохочувати до самостійної роботи.

Варто бути на зв'язку з вчителями: надайте свій номер телефону, адресу електронної пошти, регулярно користуйтеся електронним журналом, перегляньте шкільний вебсайт [5].

Якщо можливо, підтримайте дітей у виконанні навчальних завдань, але не виконуйте замість них!

Тому, вивчивши польський досвід організації музичної освіти в умовах дистанційного навчання, нами розроблені рекомендації вчителю музики: необхідно підтримувати постійний зв'язок з учнями та батьками. Використовуйте для цієї мети: вебсайт школи, менеджери, е-листування, телефонний контакт, наприклад, з обраними особами з батьківської ради та інші форми спілкування (наприклад, прикліплюйте на двері школи / класу набір можливих заходів, завдань).

Найбільший ворог дитини – це нудьга, тому порадьте, підкажіть, які дії можна застосувати, щоб учень міг проявляти цілеспрямовану музичну діяльність, що сприяє його гармонійному розвитку. Зверніть увагу на ті сфери, де під час роботи з групою ви помітили, що здібності ваших учнів слабкіші. Запропонуйте деякі рішення, маючи на увазі, що батьки також зазвичай мають професійні обов'язки.

Учителі музики можуть поділитися з батьками: пропозиціями щодо ознайомлення із творами мистецтва, надати розроблені пропозиції щодо творчої діяльності учнів; електронні покликання на вебсторінки музичних театрів, опер, п'єс, музичні радіопрограми тощо.

Висновки. Вивчивши нормативно-правові документи Республіки Польща, а також наявні он-лайн ресурси можна прийти до висновку, що в цій винятковій ситуації пандемії необхідно співпрацювати та мобілізувати директорів шкіл, вчителів музики, батьків та учнів. Співпраця та відповідальний підхід до дистанційного навчання – запорука ефективної організації часу учнів вдома.

Уважаємо, що для покращення якості

організації дистанційного навчання з музичної освіти у вітчизняних школах доцільно використати такий досвід польських колег, зокрема: запровадження різноманітних онлайн ресурсних центрів та методичного і навчального матеріалу для вчителів музики та учнів; розробити онлайн освітній контент з музики, до якого надати вільний доступ не лише вчителям, учням, батькам, а й всьому суспільству; розробити рекомендації для усіх учасників освітнього процесу.

REFERENCES

1. Białkowski, A., Grusiewicz, M. Reforma szkolna i praktyka nauczania muzyki w opinii nauczycieli [School reform and practice of teaching music in the opinion of teachers]. Available at: http://www.wychmuz.pl/artukul_ar_11.html. (accessed 02 Aug. 2021) [in Polish].
2. Chlasta-Obłak, D. Doświadczenie przez uczniów muzyki na pozalekcyjnych zajęciach muzycznych w szkole [Students' experience of music in extracurricular music classes at school]. Available at: <file:///C:/Users/user/Downloads/1380-Tekst%20artyku%C5%82u-3394-1-10-20191207.pdf>. (accessed 01 Aug. 2021). [in Polish].
3. Dzwonki online. Available at: <https://www.kursnamuzyke.pl/using-joomla/dzwonki-online>. (accessed 01 Aug. 2021). [in Polish].
4. Filmoteka Szkolna [School Film Archive]. Available at: <https://filmotekaszkolna.pl/>. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].
5. Kształcenie na odległość: Poradnik dla szkół [Distance learning: A guide for schools]. Available at: https://dokumenty.men.gov.pl/Kształcenie_na_odleglosc_%E2%80%93_poradnik_dla_szkol.pdf. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].
6. Kurs na muzykę [Music course]. Available at: <https://www.kursnamuzyke.pl/>. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].
7. Lekcje z internetu – rusza serwis gov.pl/zdalnelekcje [Lessons from the Internet]. Available at: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/lekcje-z-internetu>. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].
8. Lekcje z internetu – rusza serwis gov.pl/zdalnelekcje. Nauczycielu, poprowadź lekcje online! [Lessons from the Internet – the gov.pl/zdalnelekcje website is launched. Teacher, conduct online lessons!]. Available at: <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/nauczycielu-poprowadz-lekcje-online>. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].
9. Muzyka klasyczna nowoczesnie [Classical music modern]. Available at: <https://cameramusic.pl/video/nowoczesne-aranzacje>. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].
10. Muzyka presja [Music pressure]. Available

at: <https://www.powerofmelody.com/blog/muzyka-presja> (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].

11. Muzyka. Szkoła. Podstawowa [Music. School. Podstawowa]. Available at: <https://www.odn.slupsk.pl/wsparcie-przedmiotowe-online/zasoby-edukacyjne-online/muzyka/szkola-podstawowa-9>. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].

12. Nauka zdalna podczas zawieszenia zajęć w szkołach – rekomendacje dla nauczycieli i dyrektorów [Remote learning during suspension of classes in schools – recommendations for teachers and principals]. Available at: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/nauka-zdalna>. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].

13. Ninateka [Ninateka]. Available at: ninateka.pl. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].

14. Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie [District Examination Commission in Warsaw]. Available at: <https://www.oke.waw.pl/>. (accessed 09 Aug. 2021). [in Polish].

15. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku [Pedagogical Library in Gdańsk]. Available at: www.pbw.gda.pl. (accessed 04 Aug. 2021). [in Polish].

16. Platforma edukacyjna Ministerstwa Edukacji i Nauki [Educational platform of the Ministry of Education and Science]. Available at: <https://epodreczniki.pl/>. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].

17. Platforma edukacyjna Ministerstwa Edukacji i Nauki [Educational platform of the Ministry of Education and Science]. Available at: <https://epodreczniki.pl/>. Centralna Komisja Egzaminacyjna <https://cke.gov.pl/>. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].

18. Polski portal biograficzny [Polish biographical portal]. Available at: <https://www.biogramy.pl/NewHome>. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].

19. Praktyczne porady jak organizować kształcenie na odległość [Practical advice on how to organize distance learning.]. Available at: <https://spisiostrzytow.edupage.org/text33/>. (accessed 04 Aug. 2021). [in Polish].

20. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 [Regulation of the Minister of National Education of March 20, 2020 on special solutions in the period of temporary limitation of the functioning of education system units in connection with the prevention, prevention and combating of COVID-19]. Available at: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20200000493>. (accessed 05 Aug. 2021). [in Polish].

21. Szkoła podstawowa, muzyka. Podstawa programowa kształcenia ogólnego z komentarzem [School podstawowa music. Core curriculum of general education with commentary]. Available at: <https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2018/03/podstawa-programowa-ksztalcenia-ogolnego-z-komentarzem.-szkola-podstawowa-muzyka.pdf>. (accessed 01 Aug. 2021). [in Polish].
22. Szkoła z TVP: klasa 6 – Muzyka – 2.04.2020 – Lekcja 1 [School with TVP: Grade 6 – Music – 2/04/2020 – Lesson 1]. Available at: <https://www.wykop.pl/link/5427735/szkola-z-tvp-klasa-6-muzyka-2-04-2020-lekcja-1>. (accessed 03 Aug. 2021). [in Polish].
23. Teatr Wielki. Opera Narodowa [Great theater. National Opera]. Available at: <https://teatr Wielki.pl/>. (accessed 02 Aug. 2021). [in Polish].
24. Wójcik, T., Kaja, P., Kilbach, G. Edukacja muzyczna i zajęcia artystyczne [Music education and art classes]. Available at: <http://www.bc.ore.edu.pl/Content/102/Edukacja+muzyczna+i+zaj%C4%99cia+artystyczne+-+Teresa+W%C3%B3jcik%2C+Piotr+Kaja%2C+Gra%C5%B3yna+Kilbach.pdf>. (accessed 09 Aug. 2021). [in Polish].
25. Wsparcie przedmiotowe online [Online subject support]. Available at: <https://www.odn.slupsk.pl/wsparcie-przedmiotowe-online/zasoby-edukacyjne-online/muzyka/szkola-podstawowa-9/> (accessed 09 Aug. 2021). [in Polish].
26. Zdalne lekcje: Gotowe materiały dla nauczycieli przygotowała FINA [Remote lessons: FINA prepared materials for teachers]. Available at: <https://serwisy.gazetaprawna.pl/edukacja/artykuly/1464508.lekcje-w-domu-lekcje-online-nauczanie-zdalne.html>. (accessed 04 Aug. 2021). [in Polish].

Стаття надійшла до редакції 29.06.2021

УДК 378.04:64

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.242506>

Андрій Цина, доктор педагогічних наук,
завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

У статті розглянуто проблему змісту і структури розвитку особистості майбутнього фахівця сфери обслуговування у процесі його професійної підготовки. Аналізуються завдання, сутність, складові компоненти особистісноорієнтованої професійної підготовки. Визначені основні структурні компоненти моделі особистісноорієнтованої професійної підготовки фахівців сфери обслуговування, структура особистості майбутнього фахівця, психолого-педагогічні умови реалізації особистісно-орієнтованої професійної підготовки фахівців цієї сфери та індивідуальні аспекти формування у студентів стандартів професійної компетентності і професіоналізму.

Ключові слова: професійна підготовка; особистісно-орієнтований підхід; сфера обслуговування; фахівці.

Лит. 10.

Andriy Tsyna, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Head of the Theory and Methods of Technological Education Department,
Poltava Volodymyr Korolenko National Pedagogical University

ESSENCE AND STRUCTURE OF PERSONALLY ORIENTED PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SERVICE PROFESSIONALS

The article considers the problem of the content and structure of personality development of the future service specialist in the process of his professional training. The tasks, essence of personality-oriented professional training as formation of human image in unity of its natural, cultural and social essences, constituent components of model of personality-oriented professional training are analyzed: goal-motivational, semantic, activity-creative, communicative, reflective, productive components. The main structural components of the personality model of the future specialist in the field of services are identified: social properties (spirituality, orientation, social experience in preparation for practical professional activities); psychological (affective sphere, emotional and figurative qualities, flexibility of thinking); character (independence, reflexivity); communication skills. Psychological and pedagogical conditions for the implementation of personality-oriented professional training of specialists in this field: joint personality-meaningful activities, mastery of adaptation of personality-oriented educational technologies